

Aantal uitzendkrachten fors gedaald

Clemens Siermann

In 2009 waren er 156 duizend personen van 15 tot 65 jaar werkzaam als uitzendkracht in een baan van twaalf uur of meer. Dit waren er 41 duizend minder dan een jaar eerder, hetgeen de grootste daling in 14 jaar betekende. Drie kwart van de daling kwam door de verminderde vraag naar uitzendkrachten bij de industrie, de zakelijke dienstverlening en de bedrijfstak vervoer en opslag. Uitzendkrachten zijn in de regel jonger dan de gemiddelde werknemer. Ook zijn ze iets vaker man. Hun wekelijkse arbeidsduur is vergelijkbaar met die bij andere werknemers. Uitzendkrachten hebben vaak kortlopende contracten, toch werkt een op de drie uitzendkrachten al minimaal een jaar bij hetzelfde bedrijf.

1. Inleiding

In dit artikel wordt dieper ingegaan op de achtergrond van uitzendkrachten in de werkzame beroepsbevolking. Uitzendkrachten wijken af van andere werknemers in de zin dat ze niet in dienst zijn bij het bedrijf waar ze werken. Hun dienstverband is met een uitzendbureau. Uitzendwerk en uitzendcontracten zijn vaak van korte duur. Dit betekent dat er bijvoorbeeld meer personen werkzaam waren als uitzendkracht in een jaar dan in een specifieke week van dat jaar. Voor werknemers met een vast contract komen deze aantallen veel meer overeen. Slecht een op de tien werknemer met een vast contract is binnen een jaar gestart of gestopt met werken en was daarmee niet het gehele jaar werkzaam.

Dit artikel gaat over de uitzendkrachten die deel uitmaken van de werkzame beroepsbevolking van 15 tot 65 jaar en die een uitzendbaan hebben van ten minste twaalf uur per week.

De gepresenteerde cijfers hebben betrekking op het gemiddelde aantal personen dat werkzaam is in een willekeurige werkweek in het betreffende jaar of kwartaal. Zoals al vermeld zijn uitzendcontracten vaak van korte duur en dit houdt in dat het aantal uitzendkrachten geen afspiegeling is van het totale aantal personen dat ooit in het jaar of kwartaal werkzaam was. Een jaarcijfer geeft dus een indicatie van hoeveel uitzendkrachten er gemiddeld door het jaar heen werkzaam waren.

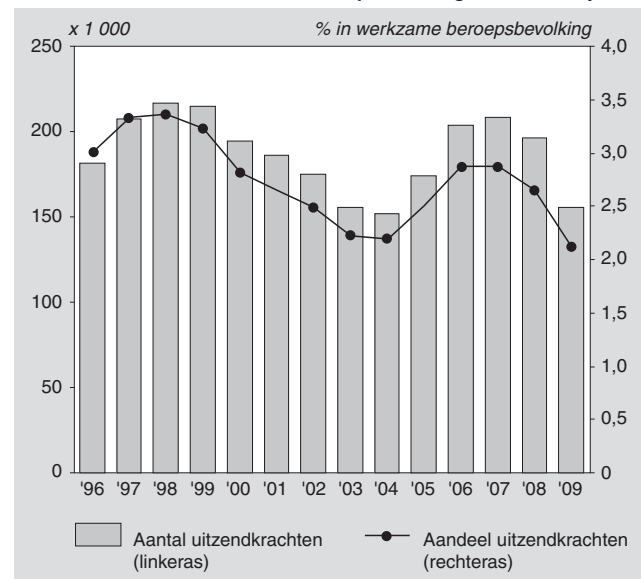
Het feit dat uitzendwerk vaak kortdurend is, impliceert niet dat een uitzendkracht per definitie een tijdelijk arbeidscontract heeft. In 1999 is de flexwet geïntroduceerd waarin is bepaald dat personen niet meer dan drie keer een tijdelijke arbeidsoverkomst bij eenzelfde werkgever mogen hebben. Daarna dient een vaste aanstelling te worden aangeboden. Een uitzendkracht is in dienst van het uitzendbureau en mag dus maximaal drie maal op tijdelijke basis voor hetzelfde uitzendbureau werken. Sinds 1999 is daarom een klein deel van de uitzendkrachten in vaste dienst van het uitzendbureau.

2. In 2009 grootste daling uitzendkrachten sinds veertien jaar

In 2009 werkten 156 duizend personen van 15 tot 65 jaar, ofwel 2,1 procent van de werkzame beroepsbevolking, als uitzendkracht. Dit waren 41 duizend minder dan een jaar eerder. De daling had al ingezet in 2008, toen het aantal uitzendkrachten 12 duizend lager uitkwam dan in 2007. In het topjaar 2007 waren er nog 209 duizend uitzendkrachten aan de slag.

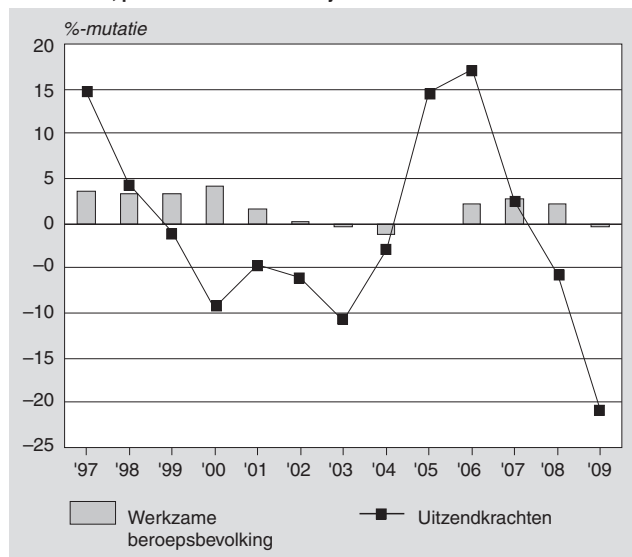
Uitzendwerk is sterk conjunctuurgevoelig: het aantal uitzendkrachten fluctueert met de groei respectievelijk krimp van de economie. In periode 1997–2009 waren er drie jaren waarin het aantal uitzendkrachten met meer dan 10 procent toenam. Deze groeicijfers werden gehaald in periodes van sterk economisch herstel: in 1997, maar ook in 2005 en 2006. Hier tegenover staan echter ook jaren waarin het aantal uitzendkrachten met meer dan 10 procent daalde. Met een krimp van ruim 20 procent was 2009 het jaar met het grootste baanverlies voor uitzendkrachten in de afgelopen veertien jaar.

1. Uitzendkrachten in werkzame beroepsbevolking van 15 tot 65 jaar

Als gevolg van de schommelingen in aantal uitzendkrachten fluctueert ook het aandeel van uitzendkrachten in werkzame beroepsbevolking aanzienlijk. Trendmatig is daarbij wel een lichte daling waar te nemen. In absolute aantallen zijn de verschillen tussen de topjaren 1998 en 2007 met 217 respectievelijk 209 duizend uitzendkrachten relatief klein. Doordat echter in dezelfde periode de werkzame beroepsbevolking met 13 procent groeide, nam het aandeel uitzendkrachten in de werkzame beroepsbevolking af van 3,4 procent in 1998 tot 2,8 procent in 2007.

2. Ontwikkeling werkzame beroepsbevolking en aantal uitzendkrachten, personen van 15 tot 65 jaar

3. Vooral minder vraag in industrie, zakelijke dienstverlening en vervoer en opslag

De daling van het aantal uitzendkrachten met 41 duizend in de periode 2008–2009 is voor drie kwart terug te voeren op het verminderde vraag naar uitzendkrachten in de industrie, de zakelijke dienstverlening (bedrijfstakken K t/m O) en de bedrijfstak vervoer en opslag. Deze bedrijfstakken gezamenlijk waren in 2008 goed voor bijna de helft van de totale werkgelegenheid van uitzendkrachten. In 2009 liep de werkgelegenheid in deze bedrijfstakken terug van ruim

30 duizend tot 67 duizend uitzendkrachten. In de overige sectoren bleef het verlies aan werkgelegenheid beperkt tot 10 duizend arbeidsplaatsen.

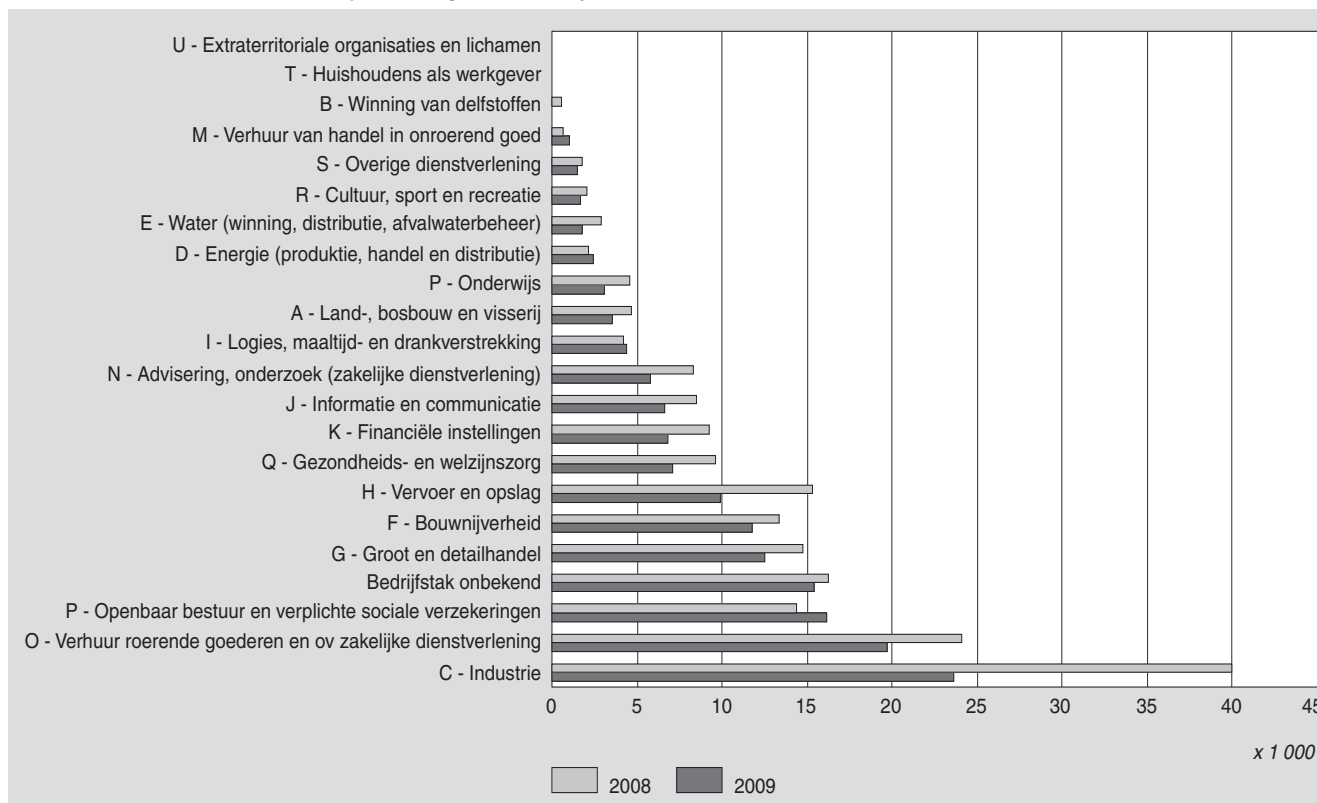
4. Uitzendkracht relatief vaak jong en man

Met een gemiddelde leeftijd van 33 jaar is een uitzendkracht beduidend jonger dan de gemiddelde werknemer die 40 jaar oud is. Bijna een derde van alle uitzendkrachten is zelfs jonger dan 25 jaar. Voor een belangrijk deel gaat het om scholieren en studenten die iets bijverdienen naast hun opleiding. Uitzendkrachten zijn ook iets vaker man dan vrouw.

Staat 1
Werkzame beroepsbevolking van 15 tot 65 jaar naar positie in de werkring, 2009

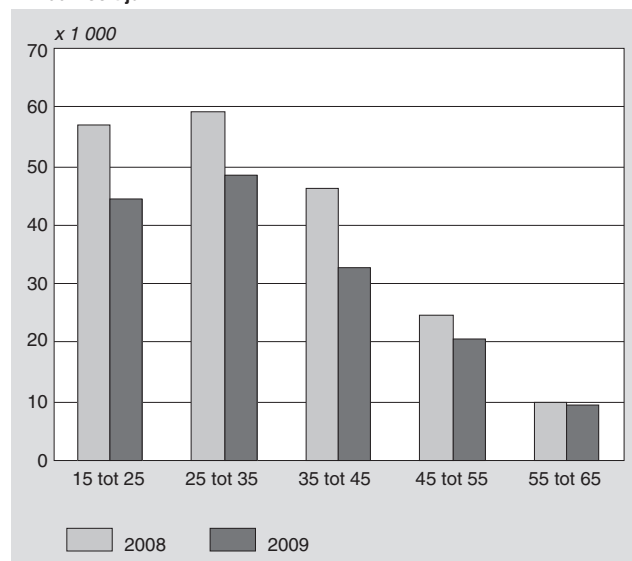
	Eenheid	Totaal	Werknemer			Zelfstandig	
			totaal	vast	flexibel		
					totaal		uitzendkracht
Gemiddelde leeftijd	jaar	40	40	41	32	33	44
Opleidingsniveau	%						
laag		24	24	23	37	38	20
middelbaar		43	43	43	44	45	41
hoog		33	33	34	19	18	39
Geslacht	%						
man		56	54	55	48	58	68
vrouw		44	46	45	52	42	32
Wekelijkse arbeidsduur (eerste werkring)	uur	34	32	33	27	32	43

3. Uitzendkrachten in werkzame beroepsbevolking van 15 tot 65 jaar; waar werken ze?

Verder vinden we onder hen relatief weinig hoogopgeleiden. Dit hangt deels samen met het hoge percentage jongeren dat mogelijk hoger onderwijs volgt, maar dit nog niet heeft afgerond. Ten aanzien van de wekelijkse arbeidsduur zijn uitzendkrachten vergelijkbaar met werknemers met een vast contract: beide werken gemiddeld 32–33 uur per week. Het verlies aan werkgelegenheid voor uitzendkrachten in 2009 heeft vooral jongeren en mensen van 25 tot 55 jaar getroffen. Onder 55-plussers was er nauwelijks sprake van een terugloop in werkgelegenheid. Het gaat bij deze oudere uitzendkrachten om een betrekkelijk kleine groep van iets minder dan 10 duizend personen.

4. Uitzendkrachten in werkzame beroepsbevolking van 15 tot 65 jaar naar leeftijd

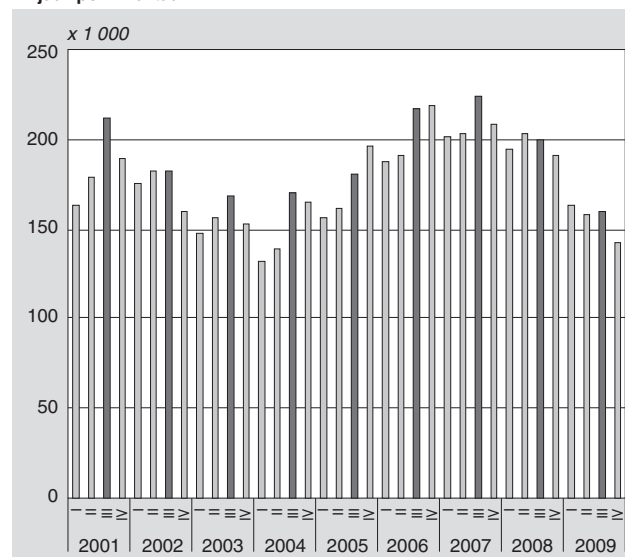

Naar geslacht was er sprake van een evenredige daling. De werkgelegenheid voor laagopgeleide uitzendkrachten ging met 23 procent iets sterker achter uit dan voor middelbaar en hoogopgeleiden uitzendkrachten (-20 procent). Dit hangt ermee samen dat de daling vooral bij jongeren plaatsvond.

Staat 3 Werkzame beroepsbevolking van 15 tot 65 jaar naar duur arbeidsverleden in huidige baan, 2009

	Totaal	< 3 maanden	3 tot 6 maanden	6 tot 12 maanden	1 jaar of langer	Onbekend
<i>x 1 000</i>						
Totaal	7 373	254	266	473	6 269	108
Werknemer	6 417	237	243	429	5 418	87
vast	5 880	134	164	339	5 185	54
flexibel	537	103	78	90	232	32
w.o. uitzendkracht	156	38	28	31	56	3
Zelfstandige	956	17	23	44	851	21
%						
Totaal	100	3	4	6	85	1
Werknemer	100	4	4	7	84	1
vast	100	2	3	6	88	1
flexibel	100	19	15	17	43	6
w.o. uitzendkracht	100	24	18	20	36	2
Zelfstandige	100	2	2	5	89	2

5. Aantal uitzendkrachten in werkzame beroepsbevolking van 15 tot 65 jaar per kwartaal

5. Uitzendwerk is gedeeltelijk seizoensgebonden

Het aantal uitzendkrachten fluctueert niet alleen over de jaren maar ook binnen een jaar. In het derde kwartaal wordt doorgaans meer uitzendwerk verricht dan in de overige drie kwartalen. De piek loopt in enkele jaren door naar het vierde kwartaal.

Staat 2 Uitzendkrachten van 15 tot 65 jaar in werkzame beroepsbevolking, 2001–2009

	Totaal	15 tot 25 jaar	
<i>x 1 000</i>			
Gemiddeld per maand	178	60	34
Juli–augustus	199	75	38
Overige maanden	174	57	33
Extra in zomermaanden	25	18	72

Staat 4
Werkzame beroepsbevolking van 15 tot 65 jaar naar arbeidspositie drie maanden later, 2009 ¹⁾

	Totaal	Werknemers			Zelfstandig	
		totaal	vast	flexibel		
				totaal		uitzendkracht
	%					
<i>Drie maanden later</i>						
Werkzame beroepsbevolking	97	96	98	81	81	98
hetzelfde werk	93	93	96	63	61	96
ander werk	3	3	2	19	20	2
w.v. van flexibel naar vast				12	10	
Werkloze beroepsbevolking	1	1	1	6	9	1
Niet-beroepsbevolking	2	2	1	13	10	2

¹⁾ Werkzaam in het 1e t/m 3e kwartaal naar arbeidspositie in het 2e t/m 4e kwartaal.

De piek in het derde kwartaal is terug te voeren op zomermaanden juli en augustus. Over de afgelopen negen jaar waren in deze maanden gemiddeld ruim 25 duizend uitzendkrachten meer aan het werk dan in de overige maanden. Dit komt neer op +14 procent. Bijna driekwart van het extra werk in juli en augustus wordt verricht door jongeren in de leeftijd 15 tot 25 jaar.

6. Een derde uitzendkrachten langer dan een jaar in dienst

Uitzendwerk is meestal van korte duur. Toch was in 2009 ruim een derde van de uitzendkrachten een jaar of langer werkzaam in dezelfde werkkring. Nog eens een derde was tussen drie maanden en een jaar werkzaam bij hetzelfde bedrijf. Ten slotte, was iets minder dan een kwart korter dan drie maanden aan het werk in de huidige werkkring. Ter vergelijking: voor werknemers met een vast dienstverband was dit 2 procent.

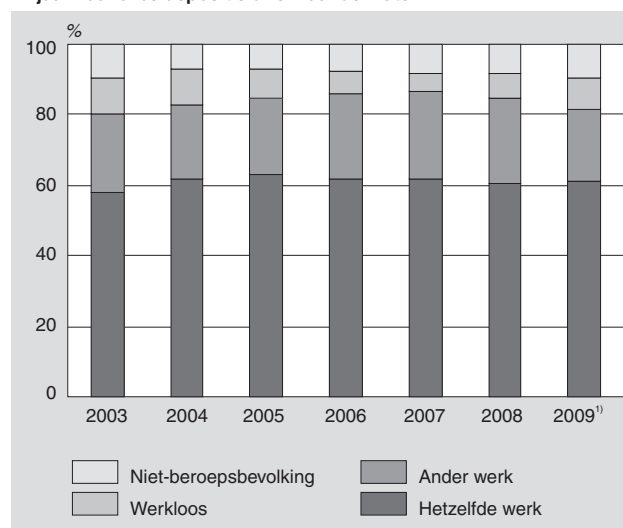
7. Een op de tien uitzendkrachten vindt in drie maanden tijd vast werk

Een andere manier om naar de dynamiek op de arbeidsmarkt te kijken is het vergelijken van de positie op de arbeidsmarkt tussen twee tijdstippen. In 2009 was 81 procent van alle uitzendkrachten in de werkzame beroepsbevolking drie maanden later nog werkzaam in een baan van tenminste twaalf uur per week. Drie kwart van hen bleef in dezelfde werkkring. Van alle werknemers in de werkzame beroepsbevolking was 96 procent drie maanden later nog steeds aan de slag; 97 procent van hen werkte in dezelfde werkkring.

Een op de vijf uitzendkrachten had drie maanden later een andere werkkring. In de helft van deze gevallen ging om een baan met een vast contract. Bijna een op de vijf uitzendkrachten was drie maanden later uitgestroomd uit de werkzame beroepsbevolking. Iets minder dan de helft van hen was werkloos.

Na 2007 is vooral de uitstroom naar werkloosheid gegroeid. In 2007 stroomde 14 procent van alle uitzendkrachten uit de werkzame beroepsbevolking. Vier op de tien gold als werkloos. In 2009 stroomde 19 procent van alle uitzendkrachten uit. Van hen werd bijna de helft werkloos. Het aandeel uitzendkrachten dat drie maanden later nog werkzaam was in dezelfde baan, bleef tussen 2007 en 2009 vrijwel constant.

6. Uitzendkrachten in werkzame beroepsbevolking van 15 tot 65 jaar naar arbeidspositie drie maanden later

¹⁾ Cijfer heeft betrekking op de eerste drie kwartalen.